

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Cirkulärnr: 12:29
Diariernr: 12/3749
Handläggare: Ann Sofi Agnevik
Sektion/Enhet: Avdelningen för juridik
Datum: 2012-06-27
Mottagare: Kommunledning
Landstings-/regionledning
Juridik
Upphandling
Ekonomi
Rubrik: Nytt inom korruptionsområdet

CIRKULÄR 12:29

Avdelningen för juridik
Ann Sofi Agnevik

Kommunledning
Landstings-/regionledning
Juridik
Upphandling
Ekonomi

Nytt inom korruptionsområdet

Ny lagstiftning

Mutbrottslagstiftningen reformerades senast 1978. Den gången infördes bland annat ett samordnat mutansvar för privat och offentlig verksamhet. Dessförinnan fanns regleringen för den privata sektorn på annan plats än i brottsbalken och var annorlunda utformad än den som gällde för offentlig verksamhet. Kritik har framförts mot att regleringen har varit otillgänglig och svår att tillämpa och det har också ifrågasatts om den träffar alla straffvärda fall. Internationella övervakningsorgan har dessutom pekat på mindre brister i lagstiftningen.

Från och med 1 juli 2012 införs nya och förändrade regler inom området genom förändringar i 10, 17 och 20 kap. brottsbalken (1962:700), (2012:301), samt följdförändringar i 22 § lagen (1994:260) om offentlig anställning (2012:302) och 9 kap. 42 § aktiebolagslagen (2005:551), (2012:303). Propositionen 2011/12:79 *En reformerad mutbrottslagstiftning* föregicks av betänkandet SOU 2010:38 *Mutbrott*.

Förutom den rent terminologiska förändringen att byta ut begreppet mutbrott och bestickning mot *givande och tagande av muta* har också den krets av personer som kan dömas för att ha tagit emot eller gett en muta utvidgats väsentligt och anges på ett enklare sätt i lagen. Straff ska nu kunna dömas ut när en muta tas emot av eller ges till arbetstagare och alla typer av uppdragstagare. Vad gäller begreppet uppdragstagare har tidigare gällt en begränsning till bara vissa kategorier.

En särskild regel införs för fall där mutan ges till eller tas emot av den som är *deltagare eller funktionär i en tävling som är föremål för allmänt anordnad vad-hållning*. Straff för tagande eller givande av muta ska då kunna dömas ut även om mottagaren inte är att anse som arbetstagare eller uppdragstagare.

Förslaget innebär också att det i lagen anges uttryckliga exempel på omständigheter som kan leda till att tagande eller givande av muta ska bedömas som grovt brott, *grovt tagande och givande av muta*. På så sätt skapas förutsättningar för att

domstolarna både enhetligare och oftare ska kunna döma för den grova svårhetsgraden.

Vidare straffbeläggs för första gången så kallad *handel med inflytande*. Därigenom träffas bland annat det fallet att en närstående till en beslutsfattare tar emot en muta för att påverka honom eller henne i beslutsfattandet.

Slutligen ska – enligt en ny regel – straff kunna dömas ut för *vårdslös finansiering av mutbrott*. Ansvar ska till exempel träffa en näringsidkare som ger pengar till en anlitad företrädare och genom att brista i sina kontrollåtgärder främjar att företrädaren begår mutbrott inom ramen för sin syssla. Detta förstärker ytterligare den potential till korruptionsförebyggande som redan finns hos företagen.

I en bilaga återfinns lagtexten.

Näringslivets kod

Korruption kan förebyggas även på andra sätt än genom lagstiftning. Av den anledningen tog regeringen initiativ till att lagstiftningsarbetets första fas bedrevs parallellt med ett arbete som syftade till att ta fram en uppförandekod för näringslivet. En arbetsgrupp bestående av representanter för FAR, Svenskt Näringsliv, Svenska Bankföreningen, Svensk Handel, Sveriges Marknadsföringsförbund, Sponsring- och Eventföreningen, ICC:s svenska avdelning, Institutet Mot Mutor (IMM), Skanska AB och Företagarna. Trots att de kommunala- och landstingskommunala företagen träffas av näringslivskoden var varken Sveriges Kommuner och Landsting eller någon annan representant för de kommunala- och landstingskommunala företagen inbjudna att delta i framtagandet av koden.

Koden är nu fastställd av näringslivets organ, IMM, och har som syfte att vägleda företag i frågor om hur förmåner får användas för att främja företagets verksamhet. Näringslivskoden är tänkt att komplettera de straffrättsliga bestämmelserna och utgör en del av näringslivets självreglering. Koden förväntas få stor betydelse som riktmärke för näringslivets korruptionsförebyggande arbete.

SKL:s engagemang i IMM

Institutet Mot Mutor (IMM) är en ideell näringslivsorganisation som inrättades 1923. Institutets uppgift är att verka för god sed för beslutspåverkan inom näringslivet liksom samhället i övrigt och att söka motverka användningen av mutor och andra otillbörliga förmåner som medel för sådan påverkan.

Tyngdpunkten i verksamheten ligger på information till företag, näringslivets organisationer, myndigheter och massmedier om kontakt- och relationsfrämjande förmåner, inbegripet gällande lagstiftning och rättspraxis inom området. IMM:s huvudmän var till en början Stockholms Handelskammare, Svensk Handel och Svenskt Näringsliv. SKL erbjöds att bli en av huvudmännen i IMM och SKL:s

styrelse beslutade i maj 2012 att bli en av huvudmännen i institutet eftersom man ansåg att det är viktigt att arbeta mot korruption. Ett femtontal organisationer är stödjande medlemmar i institutet.

Bakgrunden till IMM:s erbjudande var att det i betänkandet Mutbrott (SOU 2010:38) föreslogs att en svensk kod om gåvor, belöningar och andra förmåner i näringslivet skulle tas fram och att IMM föreslogs vara den organisation som skulle förvalta koden. SKL kommer nu såsom huvudman ha möjlighet att påverka förvaltandet av koden.

Antikorruptionsarbete på SKL

Skriften *Om mutor och jäv - en vägledning för offentligt anställda* som ursprungligen togs fram tillsammans med Finansdepartementet 2006 har uppdaterats med hänsyn till den nya lagstiftningen som gäller från 1 juli 2012. Skriften gäller nu enbart för den kommunala- och landstingskommunala delen av den offentliga förvaltningen och heter *Om mutor och jäv. En vägledning för anställda i kommuner, landsting och regioner*. Rättsfallssamlingen är även den uppdaterad med aktuella rättsfall som enkom rör den kommunala- och landstingskommunala sektorn. Den uppdaterade versionen av skriften finns att ladda ner på www.skl.se, däremot finns ingen upptryckt upplaga längre.

Avdelningen för ekonomi och styrning och Avdelningen för juridik bedriver tillsammans med Göteborgs Stad ett nätverk mot korruption sedan december 2010. Deltagare är ett 40-tal kommuner, landsting och regioner. Syftet är att i nätverket ta fram metoder och verktyg för antikorruptionsarbete på det lokala planet liksom att utgöra en plats där idé – och informationsutbyte kan ske mellan deltagarna. Nätverket kommer att arbeta vidare under hösten 2012 med en eventuell förlängning 2013. Det finns fortfarande möjlighet att anmäla sig till nätverket! Material sammanställt från nätverksträffarna finns/kommer att finnas under fliken Vi arbetar med/revision/korruption på www.skl.se.

Avdelningen för vård och omsorg startade i juni 2012 en översyn av samverkansavtalen mellan SKL och läkemedels-, dental- och den medicintekniska branschen. Avtalen, som ska vara verksamhetsstödjande, har tre syften: att skydda medarbetare genom att förhindra samarbetsituationer som kan vara oförenliga med lagstiftningen (otillbörliga förmåner), att värna förtroendet för sjukvårdshuvudmännen och företagen genom att förhindra samverkan som på olika sätt kan uppfattas tveksamt eller förtroendeskadligt i förhållande till allmänintresset samt att sätta upp ramarna för hur samverkan kan ske på ett ändamålsenligt sätt.

SKL, genom Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad, samarbetar inom samhällsbyggnadsområdet med Kungliga Ingenjörssakademien, IVA, Transparency International Sverige, Samhällsbyggnadssektorns Etiska Råd och Byggscheferna. Samhällsbyggnadssektorns karaktär ställer särskilda krav på tyd-

liga processer och ledarskap som motverkar korruption. Där finns många etiska frågeställningar som berör yrkesrollen. Genom diskussioner och studier behandlas attityder, etiska regler, stödsystem och andra frågor av betydelse för samhällsbyggnadssektorns förhållande till etik och korruption.

Antikorruptionsarbete på annat håll

Antikorruptionsarbete bedrivs på många andra håll. Som exempel kan nämnas

- Kammarkollegiet, som har tagit fram skriften *Att förebygga korruption – i offentlig upphandling*. Skriften finns att ladda ner på www.upphandlingsstödet.se.
- Transparency International Sverige, som tagit fram rapporterna *Whistleblowing. Förutsättningar och skydd för dem som slår larm om korruption och andra oegentligheter. Rapport no. 1/2012* och *Korruption i kommuner och landsting. Rapport no. 2/2012*. Rapporterna kan laddas ner på www.transparency-se.org.
- Statskontoret, som nyligen presenterade sin rapport *Köpta relationer. Om korruption i det kommunala Sverige, 2012:20*. Den rapporten kan laddas ner eller beställas på www.statskontoret.se.

För frågor kring detta cirkulär hänvisas till förbundsjurist Ann Sofi Agnevik, Avdelningen för juridik, telefon 08 452 75 40 eller e-post annsofi.agnevik@skl.se.

Sveriges Kommuner och Landsting
Avdelningen för juridik

Germund Persson

Ann Sofi Agnevik

Bilaga Ny lagtext i brottsbalken (2012:301), lagen om offentlig anställning (2012:302) och aktiebolagslagen (2012:303)